

Eneco Wind B.V.

T.a.v. de heer J. Scheele
Postbus 19020
3001 BA ROTTERDAM

onderwerp

Besluit ontheffing Wet natuurbescherming
Windpark C.RO. Ports te Vlissingen-Oost

kenmerk

ZK20000126/ 20031184

behandeld door

M.C.T. van Aubel
+31 118 631608

verzonden

Middelburg, 16 november 2020

Geachte heer Scheele,

Op 13 juni 2019 ontvingen wij van u een aanvraag voor een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming. De aanvraag heeft betrekking op het bouwen, in werking hebben en onderhouden van vijf windturbines op het terrein van C.RO. Ports (hierna: Windpark C.RO) te Vlissingen-Oost. U vraagt ontheffing aan van de verbodsbepalingen krachtens artikel 3.1, eerste lid Wet natuurbescherming voor zover dit betreft in het ontwerpbesluit onder I genoemde soorten.

De ontvangst van deze aanvraag is op 10 juli 2019 (kenmerk:19019584) bevestigd. Per mail van 6 december 2019 (ons kenmerk 20000439) heeft u ons gevraagd om de beslistermijn op te schorten. Bij brief van 7 januari 2020 (ons kenmerk 20000631) hebben wij het beslismoment opgeschort en aangegeven de aanvraag verder in behandeling te nemen na ontvangst van de benodigde aanvullende gegevens. Op 31 maart 2020 (ons kenmerk 20017766) hebben wij van u aanvullende gegevens ontvangen. Nadat wij de aanvraag getoetst hebben op volledigheid zijn wij van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor het nemen van een besluit. De aanvraag is hierna verder in behandeling genomen. In deze brief geven wij u ons antwoord op uw aanvraag.

Definitief besluit

Wij besluiten de aangevraagde ontheffing van artikel 3.1, eerste lid van de Wnb, voor het bouwen, in werking hebben en onderhouden van vijf windturbines op het terrein van C.RO Ports te Vlissingen-Oost (onder voorwaarden) te verlenen. Leest u vooral onderdeel 1 "Voorschriften" zorgvuldig door, hierin staan de voorschriften die wij aan de ontheffing verbinden. Zorgvuldig nakomen van deze voorschriften voorkomt dat we de ontheffing voortijdig intrekken of wijzigen. De motivering van dit besluit vindt u in onderdeel 2 "Overwegingen". Hierin wordt tevens ingegaan op de door uw gemachtigde ingediende zienswijze op het ontwerpbesluit.

Procedure

Het college van B & W van de gemeente Vlissingen heeft op 18 juni 2019 besloten dat besluiten voor het project Windpark C.RO gecoördineerd worden voorbereid als bedoeld in artikel 3.30 eerste lid, onder b, van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Omdat de bevoegdheid voor het vaststellen van een wijzigingsplan bij het college ligt en niet bij de gemeenteraad, treedt het college in dit geval op als coördinerend bevoegd gezag en heeft het college tevens de bevoegdheid om de coördinatieregeling uit de Wro van toepassing te verklaren.

Dit betekent dat een aantal besluiten, die nodig zijn voor de realisatie van het bouwen, in werking hebben en onderhouden van vijf windturbines op het terrein van C.RO. Ports te Vlissingen-Oost, gezamenlijk worden voorbereid en gepubliceerd, waarbij de procedure wordt gecoördineerd door de gemeente Vlissingen.

Op de gecoördineerde besluiten is op grond van artikel 3.31, derde lid, de uniforme openbare voorbereidingsprocedure, als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht met toepassing van de bijzondere regels in artikel 3.31, derde lid, van de Wro, van kracht.

Binnen de coördinatieregeling vallen de volgende vergunningen en toestemmingen:

- Het door B & W van gemeente Vlissingen op 22 oktober 2019 vastgestelde wijzigingsplan "Windpark C.RO. Vlissingen-oost " (plannummer NL.IMRO.0718.WPVO02-VG01)
- De door B&W van gemeente Vlissingen op 24 oktober 2019 verleende omgevingsvergunning met registratienummer 4451255 voor het bouwen van bouwwerken (windturbines) en een beperkte milieutoets voor de realisatie van de windturbines, als bedoeld in artikel 2.1 lid 1 onder a, en onder i van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Vergunning op van artikel 2.7, tweede lid van de Wet natuurbescherming;
- Ontheffing krachtens artikel 3.3, eerste lid van de Wet natuurbescherming;

Vanwege de voortgang zijn de voorbereiding en publicatie van besluiten binnen de coördinatieregeling gesplitst in twee tranches. De eerste tranche bevat het wijzigingsplan en de omgevingsvergunning. Deze besluiten zijn inmiddels in werking getreden.

Voorliggend ontwerpbesluit maakt samen met het ontwerpbesluit voor een vergunning krachtens artikel 2.7 tweede lid van de Wet natuurbescherming onderdeel uit van de tweede tranche.

Op grond van artikel 3.32 van de Wro worden dit besluit en het besluit voor een vergunning krachtens artikel 2.7 tweede lid van de Wet natuurbescherming gelijktijdig op de volgende wijze door de gemeente Vlissingen bekend gemaakt:

- Publicatie in de Staatscourant;
- Publicatie in het gemeenteblad;
- Publicatie via de gemeentelijke website.

Inzage

U kunt het definitieve besluit op grond van artikel 3.3, eerste lid van de Wet natuurbescherming inzien in het stadhuis van Vlissingen, Paul Krugerstraat 1. Deze stukken zijn tevens digitaal te raadplegen via het Gemeenteblad en de gemeentelijke website.

Zienswijzen

Belanghebbenden hebben van 15 juli 2020 tot en met 26 augustus 2020 de mogelijkheid gehad om op het ontwerpbesluit hun zienswijze kenbaar te maken. In deze periode is er één zienswijze door Bosch & van Rijn, namens Eneco Wind BV, ingediend. De zienswijze is van een reactie voorzien (onderdeel C) en bij de voorbereiding van het definitieve besluiten betrokken. Tegen de definitieve besluiten kan te zijner tijd rechtstreeks beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. In de definitieve besluiten wordt daarover meer informatie opgenomen. Wij wijzen erop dat het instellen van beroep tegen het besluit alleen mogelijk is indien de indiener van het beroep belanghebbende is en tevens ook een zienswijze heeft ingediend op het ontwerpbesluit.

Crisis- en herstelwet

Op de gecoördineerde besluiten voor het project Windpark C.RO is de Crises- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbende in het beroepsschrift moet aangegeven welke beroepsgronden hij aanvoert tegen het besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden worden aangevoerd.

Het besluit op grond van artikel 3.3 eerste lid van de Wet natuurbescherming treedt in werking met ingang van de dag, na die, waarop de beroepstermijn is verstreken. Een beroepschrift heeft geen schorsende werking. Indien binnen de beroepstermijn tevens een verzoek om voorlopige voorziening wordt ingediend bij de Voorzitter van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, treedt het besluit niet in werking voordat op het verzoek is beslist.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,
namens dezen,

mevr. mr. R.B. Jobse,
Afdelingsmanager Personeel, Omgeving & Juridische Zaken.

Bijlagen:

- 1 Selectiemethodiek vogelslachtoffers
- 2 Sterfte vogels op seizoenstrek Windpark C.RO.

Rechtsmiddelen

Beroep

Belanghebbenden kunnen schriftelijk beroep instellen tegen dit besluit bij de rechtbank Zeeland-West Brabant, locatie Breda, team bestuursrecht, Postbus 90006, 4800 PA Breda.

In het beroepschrift neemt u ten minste op uw naam, uw adres, de datum, tegen welk besluit u beroep instelt (zo mogelijk een kopie meezenden) en waarom. Het beroepschrift dient te worden ondertekend. U moet het beroepschrift indienen binnen zes weken na de dag waarop het besluit is bekendgemaakt. Doorgaans is dat de dag na de datum van verzending. Overschrijding van de termijn kan ertoe leiden dat met uw beroep geen rekening wordt gehouden. Als u overweegt beroep in te stellen, kunt u een informatiefolder aanvragen op het telefoonnummer 0118-631000. U kunt de informatie ook downloaden via www.zeeland.nl/beleid-en-regelgeving/beroep-instellen.

Voorlopige voorziening

Wij wijzen u erop dat het beroep niet de werking van het besluit schorst. U kunt een verzoek doen tot het treffen van een voorlopige voorziening. U richt het verzoek aan de voorzieningenrechter van de rechtbank Zeeland-West-Brabant, locatie Breda, team bestuursrecht, Postbus 90006, 4800 PA Breda. Voor de behandeling van het verzoek is griffierecht verschuldigd.

BESLUIT WET NATUURBESCHERMING ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING ZK20000126

Wij besluiten:

I. De aangevraagde ontheffing van het in artikel 3.1, eerste lid van de Wet natuurbescherming genoemde verbod om van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn opzettelijk te doden of te vangen voor zover dit betreft de aalscholver (*Phalacrocorax carbo*), beflijster (*Turdus torquatus*), bergeend (*Tadorna tadorna*), blauwborst (*Luscinia svecica*), blauwe reiger (*Ardea cinerea*), boerenzwaluw (*Hirundo rustica*), bontbekplevier (*Charadrius hiaticula*), bonte strandloper (*Calidris alpina*), bonte vliegenvanger (*Ficedula hypoleuca*), boomleeuwerik (*Lullula arborea*), boompieper (*Anthus trivialis*), bosrietzanger (*Acrocephalus palustris*), braamsluiper (*Sylvia curruca*), brandgans (*Branta leucopsis*), bruine kiekendief (*Circus aeruginosus*), buizerd (*Buteo buteo*), drieteenmeeuw (*Rissa tridactyla*), drieteenstrandloper (*Calidris alba*), dwergmeeuw (*Hydrocoloeus minutus*), eider (*Somateria mollissima*), fitis (*Phylloscopus trochilus*), fuut (*Podiceps cristatus*), gekraagde roodstaart (*Phoenicurus phoenicurus*), gele kwikstaart (*Motacilla flava*), gierzwaluw (*Apus apus*), goudhaan (*Regulus regulus*), goudplevier (*Pluvialis apricaria*), grasmus (*Sylvia communis*), graspieper (*Anthus pratensis*), grauwe gans (*Anser anser*), grauwe vliegenvanger (*Muscicapa striata*), groenling (*Carduelis chloris*), groenpootruiter (*Tringa nebularia*), grote barmsijs (*Acanthis flammea*), grote Canadese gans (*Branta canadensis*), grote burgemeester (*Larus hyperboreus*), grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*), grote lijster (*Turdus viscivorus*), grote mantelmeeuw (*Larus marinus*), grote stern (*Sterna sandvicensis*), grote zee-eend (*Melanitta fusca*), grutto (*Limosa limosa*), heggenmus (*Prunella modularis*), houtduif (*Columba palumbus*), houtsnip (*Scolopax rusticola*), huiszwaluw (*Delichon urbicum*), jan-van-gent (*Morus bassanus*), kanoetstrandloper (*Calidris canutus*), kauw (*Corvus monedula*), keep (*Fringilla montifringilla*), kemphaan (*Philomachus pugnax*), Kievit (*Vanellus vanellus*), kleine karekiet (*Acrocephalus scirpaceus*), kleine mantelmeeuw (*Larus fuscus*), kleine rietgans (*Anser brachyrhynchus*), kluut (*Recurvirostra avosetta*), kneu (*Carduelis cannabina*), knobbelzwaan (*Cygnus olor*), koekoek (*Cuculus canorus*), kokmeeuw (*Larus ridibundus*), kolgans (*Anser albifrons*), koolmees (*Parus major*), koperwiek (*Turdus iliacus*), krakeend (*Anas strepera*), kramsvogel (*Turdus pilaris*), kruisbek (*Loxia curvirostra*), lepelaar (*Platalea leucorodia*), meerkoet (*Fulica atra*), merel (*Turdus merula*), middelste zaagbek (*Mergus serrator*), nachtegaal (*Luscinia megarhynchos*), Noordse kwikstaart (*Motacilla flava thunbergi*), Noordse stern (*Sterna paradisaea*), oeverloper (*Actitis hypoleucos*), oeverpieper (*Anthus petrosus littoralis*), oeverzwaluw (*Riparia riparia*), paapje (*Saxicola rubetra*), pijlstaart (*Anas acuta*), pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*), putter (*Carduelis carduelis*), regenwulp (*Numenius phaeopus*), rietgors (*Emberiza schoeniclus*), rietzanger (*Acrocephalus schoenobaenus*), ringmus (*Passer montanus*), roodborst (*Erithacus rubecula*), roodborsttapuit (*Saxicola torquata*), roodkeelduiker (*Gavia stellata*), rosse grutto (*Limosa lapponica*), rotgans (*Branta bernicla*), scholekster (*Haematopus ostralegus*), sijs (*Carduelis spinus*), slobbeend (*Anas clypeata*), smient (*Anas penelope*), sneeuwgorst (*Plectrophenax nivalis*), sperwer (*Accipiter nisus*), spotvogel (*Hippolais icterina*), spreeuw (*Sturnus vulgaris*), sprinkhaanzanger (*Locustella naevia*), steenloper (*Arenaria interpres*), stormmeeuw (*Larus canus*), tapuit (*Oenanthe oenanthe*), tijaftaf (*Phylloscopus collybita*), toendrarietgans (*Anser serrirostris*), topper (*Aythya marila*), torenvalk (*Falco tinnunculus*), tuinfluiter (*Sylvia borin*), tureluur (*Tringa totanus*), veldleeuwerik (*Alauda arvensis*), vink (*Fringilla coelebs*), visdief (*Sterna hirundo*), vuurgoudhaan (*Regulus ignicapilla*), waterhoen (*Gallinula chloropus*), waterpieper (*Anthus spinoletta*), waterral (*Rallus aquaticus*), watersnip (*Gallinago gallinago*), wilde eend (*Anas platyrhynchos*), winterkoning (*Troglodytes troglodytes*), wintertaling (*Anas crecca*), witgat (*Tringa ochropus*), witte kwikstaart (*Motacilla alba*), wulp (*Numenius arquata*), zanglijster (*Turdus philomelos*), zilvertmeeuw (*Larus argentatus*), zilverplevier (*Pluvialis squatarola*), zwarte kraai (*Corvus corone*), zwarte ruiter (*Tringa erythropus*), zwarte stern (*Chlidonias niger*), zwarte zee-eend (*Melanitta nigra*), zwartkop (*Sylvia atricapilla*), zwartkopmeeuw (*Larus melanocephalus*), op grond van artikel 3.3, eerste lid van de Wnb te verlenen;

II. deze ontheffing op naam te stellen van Eneco Wind B.V. gevestigd, Marten Meesweg 5, 3068 AV te Rotterdam.

III. Deze ontheffing geldig te laten vanaf de dag na verzenddatum van het definitieve besluit tot 31 december 2050.

IV. De voorschriften, zoals opgenomen in onderdeel 1 te verbinden aan deze ontheffing. Zorgvuldig nakomen van deze voorschriften voorkomt dat wij de ontheffing voortijdig intrekken of wijzigen;

V. De volgende documenten deel uit te laten maken van de ontheffing tenzij voorschriften in deze ontheffing anders bepalen:

a. Aanvraagformulieren van 20 juni 2019, ons kenmerk 20014420 - basismodule

b. Bijlagen bij de aanvraag zoals aangeleverd:

- aanvullende gegevens op 31 maart 2020 (ons kenmerk 2001776) met:

- Bijlage 2 activiteitenplan ten behoeve van ontheffing Wnb soortenbescherming Windpark C.RO Vlissingen-Oost, maart 2020, Martijn Disco, Bosch & van Rijn

- Bijlage 3 Belang van de ingreep Windpark C.RO, gemeente Vlissingen,

- Bijlage 4 Natuurtoets Windpark C.RO, gemeente Vlissingen, Bureau Waardenburg, 27 maart 2020, rapportnummer 20-041 - Bijlage 5 Aeriusberekening

- Bijlage 6 Machtigingsformulier van Eneco wind BV voor Bosch & van Rijn, 21 juni 2019.

- Zienswijze op ontwerpbesluit Bosch & van Rijn, 19 oktober 2020, ons kenmerk:

ZK20000126/20034751

- aanvulling op zienswijze Bosch & Van Rijn ZK20000126/20034989

De ontheffing is gebaseerd op de aanvraag inclusief alle bijgevoegde stukken. De eventuele negatieve effecten op beschermde natuurwaarden zijn uitsluitend beoordeeld op de werkzaamheden zoals die in de aanvraag beschreven zijn. De werkzaamheden dienen dan ook te worden uitgevoerd conform de aanvraag voor zover niet in tegenspraak met de in deze ontheffing geformuleerde voorschriften. Indien er wijzigingen wenselijk of noodzakelijk zijn in de uitvoering, dient hierover altijd contact opgenomen te worden met het bevoegd gezag, Gedeputeerde Staten. Zij zullen beoordelen of deze wijzigingen met of zonder (wijziging van de) ontheffing doorgevoerd kunnen worden. Dit kan via het emailadres natuurbeschermingswet@zeeland.nl. Vermeld hierbij altijd het kenmerk van de ontheffing ZK20000126/20031184.

Onderdeel 1

ALGEMENE VOORSCHRIFTEN

1. Deze ontheffing staat op naam van Eneco Wind B.V. (hierna: ontheffinghouder) en wordt uitsluitend gebruikt door (medewerkers van) ontheffinghouder of door aantoonbaar in opdracht van ontheffinghouder handelende (rechts)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. De in voorschrift 1 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de werkzaamheden worden uitgevoerd over (een kopie van) dit besluit.
3. De in voorschrift 1 genoemde (rechts)personen zijn aantoonbaar op de hoogte van de inhoud en het doel van deze voorschriften en beperkingen, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
4. De bouwwerkzaamheden (aanlegfase) en exploitatie (gebruiksfase) dienen strikt conform de aanvraag en bijbehorende stukken te worden uitgevoerd, voor zover niet in strijd met de voorschriften in deze ontheffing.
5. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met de Provincie Zeeland, via het emailadres natuurbeschermingswet@zeeland.nl, indien bij het uitvoeren van de bouwwerkzaamheden of exploitatie van het project andere beschermde soorten dan de soorten waarvoor ontheffing is verleend worden aangetroffen.
6. U dient uiterlijk 14 dagen voor aanvang van de bouwwerkzaamheden te melden wanneer u begint met uw bouwwerkzaamheden. Deze melding dient u op dezelfde manier te doen voordat de eerste windturbine in gebruik wordt genomen (startmoment monitoring). Deze melding wordt gezonden naar handhaving.groen@rud-zeeland.nl onder vermelding van kenmerk ZK20000126
7. Uiterlijk 2 dagen nadat de bouwwerkzaamheden zijn beëindigd wordt dit gemeld op het hierboven genoemde e-mailadres onder vermelding van kenmerk ZK20000126

SPECIFIEKE VOORSCHRIFTEN

8. De ashoogte, rotordiameter en tiphoogte van de nieuw te bouwen windturbines dienen zich binnen een range te bevinden van respectievelijk 82-105 meter, 90-136 meter en 140-150 meter.
9. De tiplaaagte van de nieuw te bouwen windturbines dient ten minste 14 meter boven het maaiveld te zijn.
10. De aanlegwerkzaamheden dienen buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. De lengte en de aanvang van het broedseizoen verschilt per soort. Globaal moet rekening gehouden worden met de periode half maart tot half augustus. De exacte periode dient te worden bepaald door een ter zake deskundige ecooloog op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
11. Indien noodzakelijkerwijs tijdens het broedseizoen gewerkt moet worden, dienen de werkzaamheden vóór het broedseizoen te worden opgestart en onafgebroken te worden voortgezet. Voorafgaand aan het broedseizoen dient dan het plangebied ongeschikt te worden gemaakt voor broedende vogels. Tevens dienen dan voorafgaand aan het broedseizoen alternatieve broedlocaties te worden aangeboden of aanwezig te zijn. Deze alternatieve broedlocaties dienen aangelegd te worden in overleg met een ter zake deskundige ecooloog op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.

MONITORING

12. Bij het Windpark C.RO dient monitoring uitgevoerd te worden naar vogelslachtoffers, eventuele vleermuisslachtoffers worden hierbij in de telling meegenomen. Deze monitoring vangt aan vanaf het moment dat de eerste turbine in gebruik wordt genomen en moet minimaal gedurende drie jaar worden uitgevoerd. Tenminste een straal van 50 meter rond de windturbines wordt hierbij onderzocht. Hiervoor dient een monitoringsplan te worden opgesteld.

13. Een voorstel voor dit monitoringsplan dient binnen uiterlijk drie maanden voor het in gebruik nemen van de eerste windturbine ter beoordeling worden ingediend bij de provincie Zeeland. U doet dat via het emailadres natuurbeschermingswet@zeeland.nl onder vermelding van het kenmerk ZK2000126

14. Bij het opstellen van dit monitoringsplan dient in ieder geval rekening te worden gehouden met de navolgende eisen:

- a. Specificatie en onderbouwing zoekintensiteit slachtoffers;
- b. de periode waarin monitoring dient plaats te vinden: jaarrond met een hogere intensiteit tijdens trekperiodes in voor- en najaar;
- c. de monitoring dient zodanig vormgegeven te worden dat de monitoringsresultaten kunnen worden benut om de effectiviteit van eventuele slachtofferreductiemaatregelen te bepalen.

15. In de monitoringrapportage dient in ieder geval vermeld te worden:

- a. Verwacht aantal slachtoffers per soort en per windturbine;
- b. werkelijk aantal slachtoffers per soort en per windturbine;
- c. een beoordeling van het aantal slachtoffers in het licht van de voor de soort geldende gunstige staat van instandhouding;
- d. conclusie naar aanleiding van de onderzoeksresultaten;
- e. eventueel voorgestelde aanvullende maatregelen indien sprake is van onverwachte/ongewenst hoge aantallen slachtoffers van specifieke soorten ten opzichte van het verwachte aantal slachtoffers, zoals in dit besluit omschreven.

16. Jaarlijks dient een rapportage over deze monitoring te worden opgesteld. In deze rapportage moet worden ingegaan op verschillen tussen de gevonden aantallen slachtoffers en de berekende aantallen. Deze rapportage wordt jaarlijks, voor 1 maart van het jaar, volgend op het jaar waarop het verslag betrekking heeft, toegezonden aan Gedeputeerde Staten via het emailadres natuurbeschermingswet@zeeland.nl en aan de RUD-Zeeland via het emailadres handhaving.groen@rud-zeeland.nl onder vermelding van kenmerk ZK20000126.

17. Na drie jaren monitoring wordt door de ontheffinghouder een evaluatie uitgevoerd waarbij in ieder geval moet worden gekeken in hoeverre de monitoringsresultaten afwijken van de prognose als neergelegd in de natuurtoets met betrekking tot de aantallen vogelslachtoffers (en eventuele vleermuisslachtoffers).

18. Indien er onder de aanvaringsslachtoffers sprake is van geringde vogels dan dient u dit digitaal te melden via <https://www.vogeltrekstation.nl/nl/vogels/ring-gevonden> of door de ringen die aan de vogels zitten te verwijderen en te sturen aan het Vogeltrekstation, Postbus 50, 6700 AB Wageningen. Hierbij moet nauwkeurig aangeven worden het ringnummer en de plaats en datum waarop de betreffende vogels zijn gevonden.

Onderdeel 2

Overwegingen

A Weergave van de feiten

A1 Aanvraag

U heeft een aanvraag voor een ontheffing op grond van 3.3 eerste lid van de Wet natuurbescherming ingediend. De ontheffing wordt aangevraagd voor het opzettelijk doden van diverse vogelsoorten als gevolg van de aanleg en ingebruikname van vijf windturbines en de bijbehorende infrastructuur op het terrein van C.RO Ports in de gemeente Vlissingen. De locatie van het geplande windpark ligt op het zeehaven-en industrieterrein Sloe, ook wel bekend als Vlissingen-Oost. Het plangebied bevindt zich volledig op het geheel geasfalteerde autopark C.RO.

De activiteit bestaat uit het bouwen (hierna aanlegfase) en exploiteren (hierna gebruiksfase) van vijf nieuwe windturbines. Voor de funderingen van de windturbines is plaatselijk het vergraven van grond nodig. De funderingen zullen mogelijk worden gerealiseerd op geheide funderingspalen. De windturbines worden naar verwachting in 2022 gerealiseerd en de werkzaamheden zullen naar verwachting twee maanden in beslag nemen. De totale gebruiksfase eindigt naar verwachting op 31 december 2050.

U vraagt ontheffing van het verbod in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming om opzettelijk in het wild levende vogels te doden voor zover dit betreft de in het besluit onder I genoemde vogelsoorten voor de periode tot 31 december 2050.

Op 20 juni 2019 ontvingen wij van u een (pro forma) aanvraag voor een ontheffing op grond van artikel 3.3 lid 1 van de Wet natuurbescherming voor het opzettelijk doden van diverse vogelsoorten als gevolg van het bouwen, in werking hebben en onderhouden van vijf windturbines op het terrein van C.RO Ports te Vlissingen-Oost. Om in aanmerking te komen voor de subsidie op grond van het Besluit stimulering duurzame energieproductie (SDE subsidie) moest u voor 1 oktober 2019 beschikken over een omgevingsvergunning. Echter omdat u de aanvraag voor een omgevingsvergunning wilde loskoppelen van de aanvraag Wet natuurbescherming, moest de aanvraag Wet natuurbescherming eerder aangevraagd worden dan de aanvraag voor een omgevingsvergunning. Omdat op het tijdstip van de aanvraag voor een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming het vervolg natuuronderzoek nog moest beginnen, heeft u in de begeleidende brief bij deze aanvraag (brief van 13 juni 2019, zonder kenmerk) ons gevraagd om de beslistermijn op te schorten. Bij brief van 7 januari 2020 (ons kenmerk 20000631) hebben wij de beslistermijn opgeschort en aangegeven de aanvraag verder in behandeling te nemen na ontvangst van de benodigde aanvullende gegevens. Na ontvangst van gegevens op 31 maart 2020 (ons kenmerk 20017766) hebben wij de aanvraag getoetst op volledigheid. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor het nemen van een besluit. De aanvraag is hierna in behandeling genomen.

Procedure

Dit besluit is onderdeel van de coördinatieregeling ex artikel 3.30 eerste lid, onder b, van de Wro. Dit betekent dat een aantal besluiten, die nodig zijn voor de realisatie van het project, gezamenlijk zijn voorbereid, waarbij de procedure is gecoördineerd door de gemeente Vlissingen. Daarbij doorlopen de besluiten, op grond van artikel 3.31 derde lid, de uniforme openbare voorbereidingsprocedure, als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht met toepassing van de bijzondere regels in artikel 3.31, derde lid van de Wro.

Het ontwerpbesluit heeft van 15 juli tot en met 26 augustus 2020 voor eenieder ter inzage gelegen in het gemeentehuis van Vlissingen. Gedurende deze termijn hebben belanghebbenden schriftelijk of mondeling hun zienswijze op dit ontwerp kenbaar kunnen maken. Voorafgaand aan de terinzagelegging heeft kennisgeving van het ontwerpbesluit plaatsgevonden via: <https://www.vlissingen.nl/bestuur/officialle-bekendmakingen.html> en op <http://www.overheid.nl>.

Tegen het ontwerpbesluit is één zienswijze ingediend.

De zienswijze en onze reactie daarop vindt u onder C. Het resultaat hiervan wordt door ons meegenomen in het definitieve besluit op de aanvraag. Tegen dit besluit staat beroep open zoals in

het besluit onder “rechtsmiddelen” is aangegeven. Alleen belanghebbenden die een zienswijze hebben ingediend kunnen in beroep gaan. De kennisgeving van het definitieve besluit kan eveneens worden geraadpleegd via de bovengenoemde media.

A3. Ontheffingsplicht

Uit de aanvraag blijkt dat u voornemens bent een activiteit uit te voeren waarbij u niet geheel kunt voorkomen opzettelijk in het wild levende vogels te doden voor zover dit betreft de in het besluit onder I genoemde vogelsoorten, tijdens de bouw en exploitatie van nieuwe windturbines met bijbehorende infrastructuur in Windpark C.RO. Voor antwoord op de vraag of op grond van Wet natuurbescherming sprake is van een ontheffingsplicht, dient gekeken te worden of ontheffing van de artikelen 3.1 t/m 3.10 kan worden verkregen en of voldaan wordt aan de eisen zoals deze zijn gesteld in de Wet natuurbescherming.

Voor van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn (zoals de in het besluit onder I genoemde vogelsoorten) betreft dit artikel 3.3, eerste lid wanneer het een ontheffing betreft van verboden als bedoeld in artikel 3.1. Gedeputeerde Staten verlenen uitsluitend een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, wanneer voldaan is aan de bij wet voorgeschreven voorwaarden:

1. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
 - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
3. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Naast de bij wet voorgeschreven voorwaarden dienen voorgenomen activiteiten niet in strijd te zijn met het provinciaal beleid. Gedeputeerde Staten verlenen voor het project uitsluitend een ontheffing, indien uit de het aanvraagformulier en de daarbij behorende stukken de zekerheid is verkregen dat de activiteit voldoet aan de voorwaarden waarop een ontheffing kan worden verleend.

A4. Bevoegd gezag

Gedeputeerde Staten van de provincie waar de handeling wordt verricht, zijn ingevolge artikel 1.3 eerste lid van de Wet natuurbescherming het bevoegde gezag om op de ontheffing aanvraag te besluiten. De beoogde activiteiten en exploitatie van het project worden in zijn geheel verricht binnen de provincie Zeeland. Dit betekent dat Gedeputeerde Staten van Zeeland bevoegd zijn tot het nemen van een besluit met betrekking tot de activiteit.

B. Toetsing

B1 Toetsingskader

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. De artikelen die voor de ontheffing verlening van belang zijn en welk beleid een rol speelt bij de ontheffing verlening leest u in deze paragraaf. De aanvraag is getoetst aan Hoofdstuk 3 Soorten van de Wet natuurbescherming.

B2 Beoordeling

Voor iedere activiteit die niet is vrijgesteld van de ontheffingsplicht, moet het bevoegd gezag beoordelen of toestemming kan worden verleend op grond van artikel 3.1 t/m 3.10, van de Wet natuurbescherming. Gedeputeerde Staten verlenen uitsluitend een ontheffing wanneer voldaan is aan de bij wet voorgeschreven voorwaarden, zoals genoemd onder A3 en er geen strijdigheid is met het provinciaal beleid.

U gaat in uw ontheffingsaanvraag in op de eventuele noodzaak van uw activiteiten op de beschermde soorten. Uw aanvraag bevat een onderbouwing ten aanzien van het wettelijke belang waaruit blijkt dat ingrijpen noodzakelijk is, een onderbouwing van andere bevredigende oplossingen waaruit blijkt dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn en een onderbouwing waaruit blijkt dat er geen afbreuk wordt gedaan van de gunstige staat van instandhouding van de soort. Naar ons oordeel bevat uw ontheffingsaanvraag en de daarbij gevoegde stukken, op detail aangevuld met kennis en expertise die binnen de Provincie Zeeland beschikbaar is, de benodigde objectieve informatie om uw voorgenomen activiteit te kunnen beoordelen.

In de aanvraag beschreven activiteit

De ontheffing wordt aangevraagd omdat als gevolg van de realisatie van Windpark C.RO: het oprichten en in werking hebben van 5 nieuwe windturbines, het verbod in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming om opzettelijk vogels te doden wordt overtreden.

Voor de realisatie van het Windpark C.RO worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Op de locaties, genoemd in tabel 1, worden vijf nieuwe windturbines gebouwd (WT-2 t/m WT-6).
- Graafwerkzaamheden (en gestuurde boringen) voor de funderingen en aan te leggen parkbekabeling.
- Heiwerkzaamheden (of boorwerkzaamheden) voor de fundering van de windturbines.

De windturbines worden geplaatst op de volgende coördinaten en hebben de volgende dimensies:

Tabel 1	X coördinaat	y- coördinaat	Ashoogte (m)	Rotordiameter (m)	Tiphoogte (m)
Windturbine WT-2	36.173	388.021	82-105	90-136	140-150
Windturbine WT-3	35.813	387.812	82-105	90-136	140-150
Windturbine WT-4	35.466	387.581	82-105	90-136	140-150
Windturbine WT-5	35.130	387.356	82-105	90-136	140-150
Windturbine WT-6	34.766	387.233	82-105	90-136	140-150

Er is nog geen keuze gemaakt in het te realiseren type windturbine. Voor de windturbines is daarom een bandbreedte opgenomen ten aanzien van de afmetingen. Deze gehele bandbreedte is onderzocht op effecten in relatie tot beschermde soorten. Ontheffing is aangevraagd voor de periode vanaf de bouwphase tot het einde van de gebruiksfase van de windturbines. De gebruiksfase bedraagt naar verwachting 25 jaar maar is op voorhand niet bekend. Om die reden is de ontheffing aangevraagd tot 31 december 2050.

In de aanvraag beschreven effecten op beschermde soorten: In de ecologische toetsing zijn door Bureau Waardenburg (Natuurtoets windpark C.RO gemeente Vlissingen, projectnummer 19-1087, d.d. 27 maart 2020, hierna: de natuurtoets) de effecten op beschermde soorten beschreven. Daarbij worden de effecten in de aanlegfase en gebruiksfase onderscheiden.

In de aanvraag worden de volgende factoren genoemd die effecten kunnen veroorzaken:

- verstoring door de aanwezigheid en beweging van personeel en materieel;
- tijdelijke onbereikbaarheid van leefgebied (door aanleg toegangswegen, opstelplaatsen, materiaalopslag en dergelijke)
- oppervlakteverlies van het (potentiële) leefgebied als gevolg van de plaatsing van de windturbines met bijbehorende voorzieningen;
- verstoring door geluid, beweging en trillingen
- barrière werking als gevolg van de fysieke aanwezigheid van draaiende turbines
- sterfte van soorten door aanvaringen met de windturbines.

Effecten op flora, ongewervelden, amfibieën, vissen, reptielen en grondgebonden zoogdieren

Uit de natuurtoets komt naar voren dat effecten op beschermde soorten flora, ongewervelden, amfibieën, vissen en reptielen en grondgebonden zoogdieren tijdens de aanlegfase en gebruiksfase zijn uitgesloten, omdat deze beschermde soorten niet (in de directe omgeving van) het plangebied voorkomen.

Effecten op vleermuizen

Het plangebied betreft een open verlichte omgeving zonder opgaande vegetatie. Het plangebied beschikt niet over landschappelijke elementen, zoals water, vegetatie of gebouwen die een verhoogde aantrekkende werking kunnen hebben voor vleermuizen. Vliegroutes binnen het plangebied zijn niet waargenomen. Uit veldonderzoek blijkt alleen activiteiten van enkele vleermuizen buiten het plangebied op ruim 1,5 km afstand. Het plangebied heeft met uitzondering van incidentele passages van vleermuizen geen enkele betekenis voor vleermuizen.

Aanlegfase

Effecten op vogels

Als gevolg van de aanleg kunnen in potentie effecten optreden in het plangebied aanwezige vogels. De werkzaamheden worden echter gerealiseerd op een haven- en industrieterrein waarin al veel verstoring plaatsvindt o.a. veel omgevingsgeluid en vervoersbewegingen en fysieke aanwezigheid van mensen.

Effecten op (nesten van) broedvogels

Voor de bouw van de beoogde windturbines worden ter plaatse van de voorgenomen locaties geen bomen gekapt en gebouwen gesloopt. Vernietiging van jaarrond beschermde nesten in bomen en/of gebouwen kan daarom worden uitgesloten. In de verdere omgeving van de geplande turbines (400-450 meter) kunnen enkele soorten vogels broeden met een jaarrond beschermde nestplaats o.a. slechtvalk en buizerd. De geplande windturbines staan echter niet op korte afstand van deze nesten. Hierdoor is geen effect op vogels met een jaarrond beschermde nestplaats te verwachten. Het plangebied heeft wel een beperkte betekenis voor broedlocaties voor kleine aantallen algemene soorten van stedelijk gebied. Op grond van artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming is het verboden om opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen. Tijdens de werkzaamheden en de voorbereiding daarvan dient derhalve vernietiging van nesten die in gebruik zijn door vogels voorkomen te worden. Dit kan door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Indien het noodzakelijk is werkzaamheden toch in het broedseizoen plaats te laten vinden dienen maatregelen te worden genomen. Hiervoor zijn voorschriften 10 en 11 opgenomen.

Effecten op niet-broedvogels

Aangezien het plangebied hoofdzakelijk bestaat uit industriegebied zal het plangebied van weinig waarde zijn voor vogels buiten de broedtijd. Voor vogels is het buiten het broedseizoen gedurende de werkzaamheden mogelijk om elders in de omgeving van het plangebied een alternatieve foerageer- of rustplek te benutten als ze verstoord worden. Aangezien vogels niet per se de directe omgeving van het plangebied hoeven verlaten zal in dit geval ook geen verslechtering van de kwaliteit van het leefgebied optreden.

Geconcludeerd wordt dat er tijdens de bouwwerkzaamheden (aanlegfase) geen verbodsbepalingen zoals bedoeld in het artikel 3.1 van de Wnb wordt overtreden, voor zover wordt voldaan aan het gestelde in voorschriften 10 en 11. Tijdens de bouwwerkzaamheden dient de zorgplicht in acht te worden genomen.

Gebruiksfase

Tijdens de gebruiksfase (exploitatie) kunnen effecten optreden in de vorm verstoring, barrièrewerking en aanvaringsslachtoffers als gevolg het draaien van de rotorbladen. Er treden enkel effecten op ten aanzien van vogels aangezien uit de bij de aanvraag behorende natuurtoets volgt dat andere beschermde soortengroepen in het plangebied niet voorkomen.

Verstoring

Ten gevolge van het geluid, de beweging en/of de fysieke aanwezigheid van (draaiende) windturbines kan door verstoring de kwaliteit van het leefgebied van vogels aangetast worden. Gezien de ligging in een haven- en industrieterrein wordt het versturende geluidseffect door het altijd aanwezige achtergrondgeluid veel groter geacht dan het geluidseffect van de te plaatsen windturbines tijdens de gebruiksfase. Dit betekent dat ervan uitgegaan wordt dat de geplande windturbines niet tot extra geluidsoverlast voor de aanwezige dieren zullen leiden. Door de ligging van het plangebied in een industriële omgeving met reeds aanwezige turbines zullen veel soorten al gewend zijn aan een zekere verstoring en een zekere tolerantie opgebouwd hebben.

De effecten van beweging en fysieke aanwezigheid van de windturbines voor vogels zullen zich meer uiten in de vorm van barrièrewerking en aanvaringsslachtoffers. Deze aspecten worden hieronder behandeld.

Barrièrewerking

Vogels kunnen verstoord worden ten gevolge van de fysieke aanwezigheid van draaiende windturbines. In algemene zin is er sprake van een effectieve barrière als vogels door een windpark opstelling hun voedsel- of rustgebied niet of moeilijk kunnen bereiken. In de geplande opstelling is dit in theorie mogelijk het geval voor soorten die rusten in de directe omgeving van het Rammekensschor en in de nachtperiode foerageren in agrarische gebieden ten noorden van het plangebied. Verondersteld wordt dat een hoger aandeel van de soorten smient, wilde eend en periodiek de wulp door de windturbines heen zullen vliegen. Voor de wilde eend en wulp schat men op jaarbasis hooguit op een incidenteel slachtoffer op jaarbasis. Voor smient gaat het (afhankelijk van de variant) om maximaal 3 aanvaringsslachtoffers op jaarbasis. Gezien de geringe aantallen van deze soorten als aanvaringsslachtoffers, beschouwen wij dit als incidentele slachtoffers.

Vogels die het Windpark C.RO willen passeren kunnen, vanwege de beperkte lengte van het totaal aan windturbines en de grote tussenruimte tussen de windturbines om of over de windturbines heenvliegen, zonder dat tot grote energetische verliezen leidt. Van barrièrewerking, waarbij vogels hun foerageergebieden niet meer kunnen bereiken, is geen sprake.

Er is geen sprake van opzettelijke storing met wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van vogels als gevolg van barrièrewerking.

Aanvaringsslachtoffers

Uit de natuurtoets blijkt dat er tijdens de gebruiksfase aanvaringsslachtoffers onder vogels kunnen optreden. Vogels kunnen tijdens de seizoenstrek of doordat ze lokaal voorkomen in de invloedssfeer van de windturbines tijdens hun vlucht naar, of van foerageer- en broedgebieden of slaapplekken slachtoffer worden van de ronddraaiende bladen. Volgens artikel 3.1, eerste lid, van de wet, is het verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen. Met het woord 'opzettelijk' wordt bedoeld, dat vogelslachtoffers voorzienbaar zijn (doordat ze in en rondom het invloedgebied van de windmolens voorkomen of tijdens hun seizoenstrek er langs kunnen komen). Dit geldt ook voor incidentele slachtoffers.

Voor de gebruiksfase van het Windpark C.RO is voorzien dat er aanvaringsslachtoffers onder vogels vallen. Voor 129 soorten is daarom een ontheffing aangevraagd voor artikel 3.1 eerste lid Wnb voor het opzettelijk doden van deze vogelsoorten.

B3. Beoordeling van het wettelijk kader

Individuele exemplaren van de in het ontwerpbesluit onder I genoemde vogelsoorten kunnen door de gebruiksfase van de windturbines met bijbehorende infrastructuur in het Windpark C.RO opzettelijk worden gedood. Daarom zal beoordeeld moeten worden of u voldoende heeft aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is en zal beoordeeld moeten worden of er een wettelijk belang is op grond waarvan ontheffing verleend kan worden. Tevens zal worden beoordeeld of de activiteiten niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de in het ontwerpbesluit genoemde vogelsoorten.

Er bestaan geen andere bevredigende oplossingen

Voor alle beschermde soorten geldt dat aangetoond moet worden dat er geen andere bevredigende oplossing (alternatief) is voor de door u geplande activiteiten, die minder schade oplevert voor de betreffende soorten. In de aanvraag en bijbehorende bijlagen bent u hier als volgt op ingegaan: Beoordeling van de andere bevredigende oplossingen.

Het project wordt gesitueerd op een locatie die is aangegeven in Provinciale en gemeentelijke Beleidsvisies. Nederland moet voldoen aan de doelstelling die voortvloeit uit de Europese richtlijn hernieuwbare energie het Windpark C.RO levert hier een belangrijke bijdrage aan. In 2020 dient Zeeland 570,5 MW opgesteld vermogen windenergie bij te dragen aan de landelijke doelstelling van 6000 MW op land. In het Omgevingsplan Zeeland 2018 zijn concrete locaties aangewezen, nodig voor het tijdig behalen van deze taakstelling. De Provincie heeft locaties aangewezen voor windmolenparken bij de Oosterscheldekering, Sloegebied, Kreekraksluizen/Schelde Rijnkanaal en Kanaalzone. Windpark C.RO is gelegen op het zeehaven- industrieterrein te Vlissingen-Oost in het Sloegebied en sluit hiermee aan bij het provinciale concentratiebeleid voorn windenergie waarbij als concentratiegebied is gekozen voor grootschalige industriegebieden en grote infrastructurele werken. Ook voor andere locaties zal gelden dat, met de realisatie van een windturbines, niet valt uit te sluiten dat er een enkel aanvaringslachtoffer te verwachten is. Het enige alternatief zou zijn om geen windturbines te realiseren, maar dat is gelet op de nationale en provinciale doelstellingen geen andere bevredigende oplossing.

Binnen het terrein van Windpark C.RO is, rekening houdend met de dagelijkse activiteiten op het terrein én de onderlinge afstand van de windturbines, alleen de beoogde opstelling van vijf windturbines een reële mogelijkheid. De positionering van de windturbines wordt bepaald door de hoogtebeperkingen in het bestemmingsplan en de onderlinge afstand tussen de turbines. Deze factoren bepalen tezamen de huidig gekozen opstelvariant.

Gezien het voorgaande is voldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossingen bestaan.

Wettelijk belang: Volksgezondheid of de openbare veiligheid (of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Het project moet bijdragen aan de doelstelling om meer duurzame energie te produceren. Dit past in het provinciale en landelijke beleid dat is gericht op het beperken van de uitstoot van broeikasgassen, zoals koolstofdioxide (CO₂).

Klimaatverandering is van invloed op de volksgezondheid. Deze invloed is overwegend negatief, met uitzondering van een afname van wintersterfte (onder mensen). Deze negatieve invloed is het gevolg van frequenter optreden van weersextremen, de toename van het risico op overstroming en de toename van vestiging van nieuwe vectoren, virussen en bacteriën ten gevolge van verandering van het regionale klimaat. Een toename en vestiging van nieuwe vectoren, virussen en bacteriën en hiermee verbonden infecties en ziekte- en sterftegevallen ten gevolge van de gewijzigde regionale klimatologische omstandigheden treedt naar verwachting op. De effecten hiervan vormen een bedreiging voor de volksgezondheid. Het realiseren van projecten voor het opwekken van duurzame energie, waaronder windenergie, helpt om deze negatieve gevolgen te beperken. Het bouwen van nieuwe windparken en vervangen van windturbines door efficiëntere windturbines in bestaande windparken leidt tot een hogere opbrengst en dus tot een grotere bijdrage aan de bestrijding van klimaatverandering.

Klimaatverandering beïnvloedt het watersysteem. Dit leidt tot diverse bedreigingen voor de openbare veiligheid. De potentiële gevolgen zijn van invloed op veiligheid tegen overstromen, zoetwatervoorziening en de elektriciteitsvoorziening. Ten gevolge van klimaatverandering is sprake van zeespiegelstijging. Enerzijds door een opwarming van de gemiddelde temperatuur van de oceanen en anderzijds door het afsmelten van grote ijsmassa's. Aangezien bijna 60% van Nederland gevoelig is voor overstromingen vanuit zee of rivieren, leidt klimaatverandering tot een verhoogd risico op overstroming.

Er is ook een economisch belang gemoeid met het bestrijden van de klimaatverandering als gevolg van de uitstoot van broeikasgassen, aangezien economische schade kan optreden door

overstromingen, weersextremen, verzilting, beperkte zoetwatervoorziening. Maar ook doordat de stabiliteit van de energievoorziening bedreigd wordt. Opwarming kan leiden tot een beperktere beschikbaarheid van koelwater en mogelijkheid om koelwater te lozen, vooral tijdens hittegolven. Het project kent ook een economisch belang (gecombineerd met het belang van de openbare veiligheid) vanwege de mate waarin de huidige Nederlandse economie afhankelijk is van fossiele brandstoffen. Deze afhankelijkheid is groot, terwijl de voorraden fossiele brandstoffen eindig zijn (met huidige consumptie volstaan deze voor 40 tot 200 jaar) en bovendien voor een belangrijk deel geïmporteerd worden uit politiek instabiele regio's in de wereld. Dit maakt dat zowel de beschikbaarheid als de prijs van fossiele brandstoffen onzeker is. Investeren in duurzame energie, zoals windenergie is dus van belang om deze risico's te beperken. De opwekking van duurzame energie met behulp van windturbines in het algemeen en de ontwikkeling van Windpark C.RO in het bijzonder levert een bijdrage aan het beperken van klimaatverandering en de luchtverontreiniging en het vergroten van de energie voorzieningszekerheid.

Gelet op het bovenstaande is het voldoende aannemelijk dat de activiteiten worden uitgevoerd in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

De aangevraagde activiteit leidt niet tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoorten.

Uit de natuurtoets bij de aanvraag blijkt dat er alleen negatieve effecten optreden op de vogelsoorten als gevolg van aanvaringen met de windturbines tijdens de gebruiksfase. Voor alle beschermde vogelsoorten geldt dat aangetoond moet worden dat de aangevraagde activiteit niet leidt tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soorten. Ter onderbouwing van de ontheffingsaanvraag wordt een inschatting gegeven van de omvang van de sterfte voor de soorten die als aanvaringsslachtoffer in Windpark C.RO worden voorzien. Daarna wordt onderbouwd of de gunstige staat van instandhouding van de betrokken populaties door deze voorziene sterfte in het geding kan komen.

ORNIS-criterium

Voor de soorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd omdat er sterfte wordt voorzien is het belangrijk om het effect op de gunstige staat van instandhouding te beoordelen. Om deze effecten tijdens de gebruiksfase te beoordelen is de theorie van het ORNIS criterium gehanteerd. Dit criterium stelt dat wanneer sprake is van minder dan 1% van de jaarlijkse natuurlijke sterfte deze sterfte dermate klein is dat er met zekerheid geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding kan zijn. Dit is als eerste zeef gehanteerd. Indien de additionele sterfte kleiner is dan deze 1%-mortaliteitsnorm kan een effect op de populatie ten gevolge van het initiatief op zichzelf worden uitgesloten aangezien de sterfte in dat geval verwaarloosbaar klein is. De soort specifieke jaarlijkse "natuurlijke" sterfte (%) voor vogels is afgeleid van de BTO BirdFacts (<http://www.bto.org/aboutbirds/birdfacts2018>). Dit sterftepercentage is nodig om de sterfte veroorzaakt door het windturbines te kunnen relateren aan de natuurlijke sterfte. Voor de soorten waarvan de jaarlijkse natuurlijke sterfte niet bekend is, is de natuurlijke sterfte van een nauw verwante soort in de berekening toegepast. In de berekeningen is gewerkt met de jaarlijkse sterfte van volwassen vogels. Aangezien deze lager ligt dan de sterfte van onvolwassen vogels is dit een conservatief uitgangspunt (er is in die zin gerekend met een relatief lage 1%-mortaliteitsnorm). De bepaling van het aantal vogelslachtoffers vindt plaats op basis van expert judgement gebaseerd op de aanvaringskans, het voorkomen in het gebied en de posities van de windturbines. Zodra de 1 % mortaliteitsnorm wel wordt gepasseerd, is een nadere beoordeling van de effecten van het project op de staat van instandhouding noodzakelijk. Het ORNIS criterium is zowel door het Hof van Justitie als de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geaccepteerd als indicatie voor de eventuele gevolgen voor de staat van instandhouding.

In de natuurtoets is een inschatting gemaakt van het totaal mogelijke vogelslachtoffers van de geplande windturbines van Windpark C.RO. Voor het bepalen van de mogelijke slachtoffers en de aantallen per soort, is gebruik gemaakt van bestaande kennis over slachtofferaantallen bij windparken en in Nederland, België, Duitsland en andere (West-)Europese landen. Op basis van deze kennis gecombineerd met kennis van de vliegactiviteit van soorten in het plangebied, is het toekomstig aantal slachtoffers van Windpark C.RO bepaald. Daarnaast is van een selectie van soorten de ordegrootte van het jaarlijks aantal slachtoffers berekend met behulp van het "Flux-Collision"-rekenmodel (versie maart 2016). De aanvaringskansen

in dit model zijn gebaseerd op studies in Windpark Wieringermeer, Windpark Sabinapolder, Windpark Oosterbierum, Windpark Slufter en windparken in België. De aantallen slachtoffers uit deze studies zijn te vertalen naar nieuw geplande windparken, indien rekening gehouden wordt met de windturbineomvang (ashoogte, rotordiameter), windturbineconfiguratie, locatie (landschapstype), vogelaanbod (flux) en betrokken soorten. Deze factoren zijn geformaliseerd in een berekeningswijze die soort(groep-)specifiek is en waarvoor kennis over het vogelaanbod (flux) noodzakelijk is. Dit laatste is gebaseerd op verspreidingsonderzoek en radaronderzoek naar vliegpatronen in het plangebied zelf. De uitkomst van de berekeningen wordt uiteindelijk bepaald door de combinatie van de dimensies van het windpark en de eigenschappen en het gedrag van de desbetreffende vogelsoort.

Aantal voorzienbare aanvaringsslachtoffers en de verdeling over de aangevraagde soorten

In de aan de aanvraag ten grondslag liggende stukken wordt gesteld dat gemiddeld in een windpark ongeveer 20 vogelslachtoffers per turbine per jaar vallen in Nederland en België. Afhankelijk van onder andere het voorkomen van vogels en de intensiteit van vliegbewegingen in de omgeving van het windpark, de configuratie (opstelling) van het windpark en de afmetingen van de windturbines, varieert dit aantal van minimaal één enkel tot maximaal enkele tientallen slachtoffers per turbine per jaar. Het rotoroppervlak van de windturbines die voorzien zijn voor Windpark C.RO is ca. anderhalf maal groter dan de grootste turbines waarvan in Nederland en België tot nu toe resultaten van slachtofferonderzoek beschikbaar zijn. Grotere rotoren beslaan een groter oppervlak, waardoor de kans dat vogels in het risicovlak van de rotor van een turbine vliegen ook groter is. Tegelijkertijd is bij een grotere rotordiameter ook sprake van een lager toerental, wat de kans op een aanvaring verkleint. Het is niet met zekerheid te zeggen of het samenspel van deze twee factoren leidt tot een groter of kleiner aantal vogelslachtoffers per turbine voor het Windpark C.RO. Om die reden dient tenminste gedurende drie jaren de aanvaringsslachtoffers te worden gemonitord. Hiertoe zijn voorschriften 12 tot en met 17 opgenomen.

Bij de nu geplande turbines is door de relatief hoge ashoogte van de minimumvariant 150/90 relatief veel ruimte onder de rotorbladen. Daardoor zullen veel van de lokale vliegbewegingen binnen het rotoroppervlakte plaats kunnen vinden en dus buiten de risicozone. Voor de maximumvariant 82/136 geldt het tegenovergestelde. In de natuurtoets is aangegeven dat deze twee elkaar in evenwicht houden en 20 slachtoffers als gemiddelde voor het Windpark C.RO een goede inschatting is. Voor de gebruiksfase van het windturbines worden jaarlijks daarom maximaal 100 (ordegrootte) vogelslachtoffers voorzien voor alle vogelsoorten samen. Dit betreft met name vogels op seizoenstrek en in beperkte mate lokale vliegbewegingen van algemeen voorkomende soorten.

Dit voorziet nog niet in een verdeling van het aantal slachtoffers over verschillende soorten. Op basis van de aanwezigheid van vogelsoorten in het plangebied, het gebiedsgebruik door deze soorten en beschikbare kennis over aanvaringskansen van verschillende soortgroepen, kan een inschatting worden gemaakt van de soorten die naar verwachting relatief vaak of juist minder vaak slachtoffer zullen worden in het Windpark C.RO, dit is bepaald via een gestandaardiseerd selectieproces (zie bijlage 1) dat beschreven staat in paragraaf 5.3.2 van het bij de aanvraag gevoegde rapport Natuurtoets.

Sterfte onder lokale vogels

Het resultaat van dit selectieproces in stap 2A (zie bijlage 1) is voor het Windpark C.RO een lijst met 24 'lokale' soorten waarvan sterfte onder lokale vogels gedurende de looptijd van de geplande windturbines voorzienbaar is, maar waarvoor de jaarlijkse sterfte <1 exemplaar in het gehele windpark bedraagt. Deze soorten hebben (in een bepaalde periode van het jaar) een duidelijke binding met (de omgeving van) het plangebied. De voorziene sterfte van lokaal verblijvende vogels is getoetst aan de Nederlandse populatie van de soort. Omdat van deze soorten de meeste slachtoffers in het windpark voorzien worden onder vogels die buiten het broedseizoen in het plangebied verblijven, is de voorspelde sterfte getoetst aan de Nederlandse niet broedvogelpopulatie. Voor een selectie van soorten waarvan bekend is dat ze het plangebied tijdens slaaptrekvluchten passeren (of een binding hebben met nabijgelegen Natura 2000 gebieden) is voor beide varianten een ordegrootte van het jaarlijks aantal aanvaringsslachtoffers berekend met het Flux-Collision Model. Het gaat hierbij per soort om hooguit enkele aanvaringsslachtoffers per jaar.

Voor een aantal lokale soorten gaat het om meerdere slachtoffers per jaar zoals smient, wilde eend en diverse meeuwen (kokmeeuw, zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw). Hoewel voor iedere lokale soort uit tabel 2 de geschatte of berekende sterfte beneden de 1%-mortaliteitsnorm ligt, is het gezien de verschillende aannames in relatie tot de staat van instandhouding van soorten (o.a. zilvermeeuw is matig ongunstig) reden om tenminste gedurende drie jaren de aanvaringsslachtoffers te monitoren. Hiertoe zijn voorschriften 12 tot en met 17 opgenomen.

Soort	Variant	Additionele sterfte (per jaar)	Populatie- grootte (in ex.)	Adulte sterfte	Jaarlijkse natuurlijke sterfte	1%- mortaliteits- norm
Knobbelzwaan	beide	<1	42.000	0.15	6.300	63
Rotgans	beide	<1	64.500	0.1	6.450	65
Brandgans	beide	<1	800.000	0.09	72.000	720
Grauwe Gans	beide	<1	545.000	0.17	92.650	927
Kolgans	beide	<1	925.000	0.276	255.300	2.553
Bergeend	beide	<1	87.500	0.114	9.975	100
Krakeend	beide	<1	65.500	0.28	18.340	183
Smient	min.	<1 [#]	900.000	0.47	423.000	4.230
Smient	max.	7-15 [#]	900.000	0.47	423.000	4.230
Wilde Eend	min.	<1 [#]	700.000	0.373	261.100	2.611
Wilde Eend	max.	3-6 [#]	700.000	0.373	261.100	2.611
Gierzwaluw	beide	<1	200.000*	0.192	38.400	384
Blauwe reiger	beide	<1	45.200*	0.268	12.113.6	121
Aalscholver	beide	<1	89.000	0.12	10.680	107
Kievit	beide	<1	290.000	0.295	85.550	856
Scholekster	beide	<1	180.000	0.12	21.600	216
Wulp	beide	<1	180.000	0.264	47.520	475
Kokmeeuw	min.	7-15 [#]	400.000	0.1	40.000	400
Kokmeeuw	max.	51-100 [#]	400.000	0.1	40.000	400
Stormmeeuw	beide	<1	390.000	0.14	54.600	546
Kleine Mantelmeeuw	min.	1-2 [#]	420.000*	0.087	36.540	365
Kleine Mantelmeeuw	max.	16-50 [#]	420.000*	0.087	36.540	365
Zilvermeeuw	min.	7-15 [#]	196.000*	0.12	23.520	235
Zilvermeeuw	max.	51-100 [#]	196.000*	0.12	23.520	235
Buizerd	beide	<1	54.000*	0.1	5.400	54
Kauw	beide	<1	500.000*	0.306	153.000	1.530
Oeverzwaluw	beide	<1	50.000*	0.7	35.000	350
Boerenzwaluw	beide	<1	980.000*	0.626	613.480	6.135
Huiszwaluw	beide	<1	340.000*	0.59	200.600	2.006

Tabel 2: Voorziene sterfte onder lokale vogels in de gebruiksfase van Windpark C.RO.

* gemodelleerd met Flux-Collision Model.

Uitgaande van de voorziene sterfte in tabel 2 betekent dit dat voor alle lokale soorten geldt dat de additionele sterfte veroorzaakt door het Windpark C.RO gezien kan worden als een kleine hoeveelheid die niet zal leiden tot een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van desbetreffende populatie.

Sterfte tijdens seizoenstrek

Het resultaat van stap 2B is voor Windpark C.RO een lijst met 126 soorten (zie bijlage 2) waarvan sterfte onder vogels op seizoenstrek gedurende de looptijd van de geplande windturbines in de kustregio voorzienbaar is maar waarvoor de sterfte <1 exemplaar in het gehele windpark bedraagt. De indeling of individuen van een vogelsoort als trekvogels of lokale vogels beschouwd worden is uiteindelijk gebaseerd op de 'herkomst' van de slachtoffers. Als het gros van de slachtoffers onder vogels op seizoenstrek voorzien wordt, is de soort in deze groep ingedeeld. Vogels op seizoenstrek hebben geen duidelijke binding met het plangebied. Het gaat om soorten die twee keer per jaar tijdens de seizoenstrek het plangebied passeren en die tijdens deze trekperiodes het grootste risico lopen om in aanvaring te komen met de windturbines van het geplande windpark. Vanwege de relatief grote aantallen die per soort passeren, is vooraf niet uit te sluiten dat jaarlijks incidenteel of minder dan één exemplaar per soort slachtoffer wordt van een aanvaring met een windturbine. Uit tabel 3 (zie bijlage 2) volgt dat voor iedere soort de geschatte of berekende sterfte in Windpark C.RO

ruim beneden de 1%-mortaliteitsnorm ligt. Dit betekent dat voor alle soorten geldt dat de additionele sterfte veroorzaakt door de windturbines gezien kan worden als een kleine hoeveelheid die niet zal leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende populatie.

Sterfte tijdens seizoenstrek

Het resultaat van stap 2B is voor Windpark C.RO een lijst met 126 soorten (zie bijlage 2) waarvan sterfte onder vogels op seizoenstrek gedurende de looptijd van de geplande windturbines in de kustregio voorzienbaar is maar waarvoor de sterfte <1 exemplaar in het gehele windpark bedraagt. De indeling of individuen van een vogelsoort als trekvogels of lokale vogels beschouwd worden is uiteindelijk gebaseerd op de 'herkomst' van de slachtoffers. Als het gros van de slachtoffers onder vogels op seizoenstrek voorzien wordt, is de soort in deze groep ingedeeld. Vogels op seizoenstrek hebben geen duidelijke binding met het plangebied. Het gaat om soorten die twee keer per jaar tijdens de seizoenstrek het plangebied passeren en die tijdens deze trekperiodes het grootste risico lopen om in aanvaring te komen met de windturbines van het geplande windturbines. Vanwege de relatief grote aantallen die per soort passeren, is vooraf niet uit te sluiten dat jaarlijks incidenteel of minder dan één exemplaar per soort slachtoffer wordt van een aanvaring met een windturbine. Uit tabel 3 (zie bijlage 2) volgt dat voor iedere soort de geschatte of berekende sterfte in Windpark C.RO ruim beneden de 1%-mortaliteitsnorm ligt. Dit betekent dat voor alle soorten geldt dat de additionele sterfte veroorzaakt door de windturbines gezien kan worden als een kleine hoeveelheid die niet zal leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende populatie.

Cumulatie

Om de staat van instandhouding te bepalen dient het effect van de som van de invloeden die op de betrokken soort inwerken en op lange termijn een verandering kunnen bewerkstelligen in de verspreiding en de grootte van de populaties van die soort op het grondgebied, bedoeld in artikel 2 van de Habitatrichtlijn, te worden vastgesteld. Niet alleen Windpark C.RO, maar ook al bestaande en reeds vergunde, maar nog niet gerealiseerde windparken kunnen negatieve effecten hebben op de lokale populaties van vogels. Zeker bij risicosoorten waarbij staat van instandhouding (matig) ongunstig is kan het aantal slachtoffers in cumulatie leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding.

In de omgeving van het Windpark C.RO bestaat een ander project, waarvoor recent toestemming in het kader van de Wet natuurbescherming is aangevraagd, maar die nog niet tot uitvoering is gebracht. Het nabijgelegen initiatief Windturbines Damen Shipyards is in voorbereiding om twee nieuwe turbines te realiseren. Dit (nieuwe) initiatief is nog niet vergund. Voor de meeste soorten is voor windturbines Damen Shipyards, waarmee moet worden gecumuleerd, geen sprake van additionele sterfte of betreft het hooguit incidentele sterfte (< 1 slachtoffer per jaar in het desbetreffende windturbines). Uitgaande van eenzelfde activiteit op deze nieuwe locatie als in het onderhavig plangebied zal ook de optelling van deze initiatieven zorgen voor hooguit eveneens enkele slachtoffers waardoor ook bij het meenemen van de cumulatie van effecten hooguit enkele slachtoffers extra moet worden meegenomen in de 1 % mortaliteitsbeoordeling. Aangezien het getoetste aantal slachtoffers voor Windpark C.RO Vliissingen-Oost ruim onder deze 1 % mortaliteitsnorm liggen, zal ook met de optelling van mogelijke additionele slachtoffers van de enkele voorgenomen turbines in de directe omgeving niet leiden tot een overschrijding van deze norm en zijn en zijn lokale effecten zo gering dat er op het niveau van de populatie van de betrokken soorten geen effecten optreden die de staat van instandhouding verslechteren.

Echter ten aanzien van de soort zilvermeeuw is de staat van instandhouding matig ongunstig. De 1 % mortaliteitsnorm betreft 235 meeuwen en de jaarlijkse berekende sterfte is 50 -100 meeuwen bij de maximale variant voor windpark C.RO Vliissingen-Oost. In cumulatie met de jaarlijkse sterfte van andere windturbines in de omgeving zou dan mogelijk de sterfte redelijk dichtbij de 1 % kunnen komen. Dit vormt tevens een reden om eventuele aanvaringsslachtoffers te monitoren. Hiertoe zijn voorschriften 12 tot en met 17 opgenomen.

Conclusie vogels:

De meeste vogelsoorten in Windpark C.RO zijn algemeen voorkomend en hebben een gunstige staat van instandhouding. Hoewel slachtoffers te verwachten zijn onder soorten met een (matig) ongunstige staat van instandhouding, leidt de voorgenomen activiteit niet tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soorten. Bij geen van de soorten overschrijdt de voorspelling van maximaal aantal aanvaringsslachtoffers de 1 %-mortaliteitsnorm (zie tabellen 2 en 3) Derhalve kan uitgesloten worden dat de additionele sterfte door de realisatie van de Windpark C.RO leidt tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soorten.

Gezien de beperkte omvang van het windpark, de ligging van de windturbines en de berekende sterfte is het niet noodzakelijk om voor deze vogelsoorten aanvullende mitigerende maatregelen te verlangen om vogelsterfte verder te beperken. Wel is het monitoren van het aantal vogelslachtoffers noodzakelijk.

Monitoring

Vanwege de lange ontheffingsperiode en de vele aannames waarop de slachtofferberekening van vogels gebaseerd zijn, is monitoring van het aantal aanvaringsslachtoffers door de ingebruikname van de vijf windturbines noodzakelijk. Dit om uit te sluiten dat de verwachte slachtoffergetallen van de beschermde soorten niet overschreden worden en dit alsnog kan leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding. Na drie jaar dient de ontheffinghouder de monitoringsresultaten te evalueren, waarbij gekeken moet worden in hoeverre de monitoringsresultaten afwijken van de prognose als neergelegd in de natuurtoets met betrekking tot de aantallen vogelslachtoffers (en eventuele vleermuisslachtoffers). Hiertoe zijn in de ontheffing voorschriften 12 t/m 17 opgenomen.

Provinciaal beleid

In het Omgevingsplan Zeeland 2018 staat aangegeven dat de Provincie Zeeland haar energie- en klimaatbeleid richt op het leveren van een evenredige bijdrage aan de nationale doelen. Uw activiteit komt voort uit de doelstelling van de Provincie Zeeland om kansen voor een duurzame energieproductie en een betrouwbare energievoorziening met efficiënt gebruik en een toenemend aandeel van duurzame energie in de totale productie te benutten. Voor windenergie op land zijn deze landelijk voor Nederland gesteld op 6000 MW in 2020. Zeeland draagt daaraan bij door 570,5 MW te realiseren, conform de afspraken daarover met het Rijk. De Provincie Zeeland heeft concentratielocaties aangewezen voor windmolenparken. Daarbij wordt rekening gehouden met de Zeeuwse geografische, maatschappelijke en bestuurlijke context. Bij het aanwijzen van de concentratiegebieden is gekozen voor grootschalige industriegebieden en grote infrastructurele werken. Het is ook mogelijk om enkele projecten extra toe te voegen. Het project waarvoor u ontheffing aanvraagt, geeft invulling aan dit provinciale beleid. De bouw en exploitatie van nieuwe windturbines met bijbehorende infrastructuur op een industrieterrein in het Sloegebied past binnen het provinciale streven voor het benutten van kansen voor een duurzame energieproductie en een toenemend aandeel van duurzame energie in de totale productie, zonder afbreuk te doen aan de aanwezige natuurwaarden. De bouw en exploitatie past daardoor binnen de beleidskaders zoals gesteld in het Omgevingsplan Zeeland 2018.

Naar ons oordeel is er geen strijdigheid met het Omgevingsplan Zeeland 2018.

C Zienswijze

Belanghebbenden hebben van 9 augustus 2020 tot en met 21 september 2020 de mogelijkheid gehad om op het ontwerpbesluit hun zienswijze kenbaar te maken. In deze periode is er één zienswijze door Bosch & van Rijn, namens Eneco Wind BV, ingediend. Deze zienswijze hebben wij op maandag 19 oktober 2020 ontvangen en geregistreerd onder kenmerk ZK20000100/20031332. Na een overleg op 1 oktober 2020 is een aanvullend schrijven ontvangen van Bosch & van Rijn, met het verzoek de overige standpunten in overweging te nemen. In dit definitieve besluit gaan we in op de zienswijze op het ontwerpbesluit.

Zienswijze Bosch & van Rijn

1. monitoring

U geeft in de zienswijze, die integraal onderdeel uitmaakt van dit besluit, aan dat u het niet eens bent met de opgenomen monitoringsverplichting, zoals omschreven in voorschrift 12 tot en met 17 van het ontwerpbesluit. Volgens u volgt de noodzaak om een monitoringsverplichting op te leggen niet uit de aanvraag. Daarnaast is het opleggen van een monitoringsverplichting tijdens het vooroverleg niet gemotiveerd. U geeft aan dat uit uitspraken van de rechtbank/RvS blijkt dat motivering van de monitoringsverplichting onderdeel van het besluit dient te zijn en dat dit voorschrift niet te verstrekkend mag zijn. Door het ingebouwde evaluatiemoment is het monitoringsvoorschrift onvoldoende rechtszeker.

2. kosten monitoren

U geeft aan dat de kosten van het monitoringsonderzoek bedragen circa € 10.000,- per windturbine per jaar. Voor Windpark C.RO. komt dit neer op € 50.000,- per jaar.

3. Verlenging geldigheidsduur

In het ontwerpbesluit is opgenomen dat de ontheffing geldt vanaf de dag na verzenddatum van het definitieve besluit tot 31 december 2050. De beschreven datum is gebaseerd op het gegeven dat windturbines normaliter voor 25 jaar gecertificeerd worden. Er zijn echter ontwikkelingen in de markt gaande om de levensduur van windturbines, vanuit het oogpunt van duurzaamheid, te verlengen naar maximaal 30 jaar. Het verzoek is om de ontheffing te wijzigen naar een geldigheidsduur tot 31 december 2055.

4. wijzigen tenaamstelling naar rechtsopvolgers

U verzoekt de volgende passage op te nemen: 'Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van de aan deze ontheffing verbonden voorschriften'.

Reactie zienswijze

Ad 1) U geeft aan dat voor Windpark C.RO Vlissingen-Oost een inschatting van de jaarlijkse sterfte is gemaakt, waarbij steeds het worst-case-scenario is gehanteerd, waardoor "met zekerheid" kan worden gesteld dat de werkelijk sterfte niet hoger uit zal vallen dan de voorspelde sterfte. Voorts blijkt dat bij de voorspelde sterfte, op voorhand, effecten op de gunstige staat van instandhouding van betrokken soorten zijn uitgesloten.

De woorden "inschatting" en "met zekerheid" in deze context is een contradictio in terminus. Zoals door ons in het overleg van 1 oktober 2020 is aangegeven, is de berekening van deze jaarlijkse sterfte onder vogels (en vleermuizen) in de natuurtoets gebaseerd op inschattingen, waarschijnlijkheden, en deskundigenoordelen, waarbij gebruik gemaakt is van kennis over slachtofferaantallen van andere referentie windparken in Nederland en zelfs in het buitenland (België, Duitsland, andere west Europese landen). Dit betekent in feite dat de controleerbaarheid van deze berekeningen niet transparant is, noch dat deze gegevens te verifiëren zijn. In het aanvullend schrijven wordt door u ook onderkend dat ecologie geen exacte wetenschap is. Het simpele feit dat een worst case scenario wordt uitgerekend wil dan ook niet zeggen dat dit, zonder enige twijfel, de enige juiste berekening is. Aan deze absolute worst case benadering zijn dan ook de nodige onzekerheden en voorbehouden aan gebonden. Niettemin hebben we genoeg reden gezien om uw beoordelingen niet in twijfel te trekken en onder het opleggen van voorschriften een ontheffing te verlenen, met daarin een monitoringsverplichting.

Wij hebben in het besluit de monitoringsverplichting gemotiveerd. Zoals beschreven in het ontwerpbesluit hebben wij de monitoringsverplichting opgelegd, omdat er voor een lange periode ontheffing wordt verleend. Indien het verwachte aantal aanvaringsslachtoffers jaarlijks overschreden wordt, kan dit na de totale gebruikperiode van Windpark C.RO mogelijk wel leiden tot een effect op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten. Daarnaast wordt in de toetsing het volgende vermeld: "aangenomen wordt dat ashoogte en bladlengte een tegengestelde werking hebben". Het rotoroppervlak van de windturbines zijn groter, dan waar resultaten van

slachtofferonderzoek van beschikbaar is. Grotere rotoren beslaan een groter oppervlak, waardoor de kans dat vogels in het risicovlak van de rotor van een turbine vliegen ook groter is. Tegelijkertijd is bij een grotere rotordiameter ook sprake van een lager toerental, wat de kans op een aanvaring verkleint. Het is niet met zekerheid te zeggen of het samenspel van deze twee factoren leidt tot een groter of kleiner aantal vogelslachtoffers per turbine voor het Windpark C.RO. Op basis van de bovengenoemde punten en de aanname dat ashoogte en bladlengte een tegengestelde werking hebben, hebben wij monitoring van de aanvaringsslachtoffers voor minimaal drie jaar in de ontheffing opgenomen. Hiertoe zijn de voorschriften 12 tot en met 17 opgenomen.

U stelt dat deze inschatting niet op zich zelf staat en dat dit moet worden beoordeeld in de context van het gehele natuuronderzoek. Maar deze inschatting vormt wel de basis van de worst case benadering. Op basis van deze inschatting wordt in het rapport verdere slachtofferberekeningen berekend en beredeneerd.

Vervolgens hebben wij een monitoringsverplichting opgenomen vanwege de toch al ongunstige staat van instandhouding van de soort zilvermeeuw. Het is belangrijk dat we de cumulatieve sterfte in het gebied waar de populatie voorkomt meenemen bij de sterfte-inschatting. Vaak wordt sterfte alleen geschat in isolatie voor een individueel park, maar vogelpopulaties komen steeds meer turbines tegen in het landschap. En dat geldt ook voor de directe omgeving van Windpark C.RO. In de directe omgeving, in het noordoostelijk en zuidoostelijk van de locatie van Windpark C.RO gelegen delen van het havengebied en langs de Sloeweg staan al veel windmolens en ook hoogspanningsmasten. Slachtoffers van aanvaringen zijn in het afgelopen jaren zijn uitsluitend gevonden zilver- en mantelmeeuwen¹. De 1 % mortaliteitsnorm voor lokale vogels betreft 235 zilvermeeuwen en de jaarlijkse berekende sterfte is 51 -100 meeuwen bij de maximale variant voor windpark C.RO Vlissingen-Oost. In cumulatie met de jaarlijkse sterfte van andere windturbines en hoogspanningsmasten in de omgeving zou dan mogelijk de sterfte redelijk dichtbij de 1 % kunnen komen. Met het opleggen van een monitoringsverplichting kan deze trend zichtbaar worden of juist worden weerlegd.

Vervolgens stelt u dat uit recente uitspraken van de rechtbank/RVS blijkt dat motivering van een monitorings-verplichting belangrijk is, zeker als zorgvuldig onderzoek is gedaan. In dat kader verwijzen wij naar het vooroverleg van 1 oktober 2020 waarin door ons is aangegeven is dat een kanttekening te plaatsen is op de onderzoeksinspanningen die zijn verricht voorafgaande aan de natuurtoets.

Voor het inzichtelijk maken onder welke vogel- en vleermuissoorten en met welke aantallen slachtoffers kunnen vallen is het van belang vliegbewegingen in het plangebied in kaart te brengen. Daarnaast is onderzoek naar broedlocaties, slaapplekken, foerageer- en ruigebieden van vogels in en rondom de planlocaties van belang. Hiervoor dient jaarrond onderzoek naar vogels en vleermuizen in een gebied met te plaatsen windturbines te worden uitgevoerd. Dit onderzoek ontbreekt. Gezien het lange voorbereidingstraject en vanwege de voortgang is gekozen voor een constructieve en praktische insteek, maar in feite zou de ontheffing dan niet verleend kunnen worden. Dat de ontheffing alsnog verleend is, ligt aan het feit dat de inschatting is dat door de ingebruikname van Windpark C.RO geen enkele vogel- of vleermuissoort de 1 % sterftenorm zal overschrijden. Deze inschatting is gebaseerd op basis van de worst case benadering en de onderbouwing. De ontheffing is dan wel verleend in combinatie met een monitoringsplicht voor de eerste drie jaar als onderdeel van het besluit.

Tenslotte stelt u dat in de monitoringsvoorschriften voor Windpark C.RO in voorschrift 15.e voorgeschreven is dat : 'eventueel voorgestelde aanvullende maatregelen in de monitoringrapportage moeten worden vermeld indien sprake is van hogere aantallen slachtoffers dan verwacht waardoor de ontheffing onvoldoende rechtszekerheid biedt.

Wij gaan hier uit van de veronderstelling dat u hier het rechtzekerheidsbeginsel bedoeld waarbij besluiten niet met terugwerkende kracht kan worden gewijzigd ten nadele van de betrokken partij. Gedeputeerde staten kunnen altijd, indien daarvoor aanleiding bestaat, besluiten om een ontheffing in te trekken, of te wijzigen indien er sprake is van nieuwe feiten en omstandigheden. Met het voorschrijven van voorschrift 15 e is sprake van een handreiking aan de initiatiefnemer om met

¹ Verkennend natuuronderzoek Windpark C.RO Vlissingen-Oost, projectnummer 367186, mei 2019

oplossingen of aanvullende maatregelen te komen indien uit de gegevens na drie jaar monitoring zou blijken dat de aanvaringssslachtoffers de verwachtingen overstijgen (gewijzigde omstandigheden).

Wij hebben overigens geen beleid waarbij standaard een monitoringsverplichting in een ontheffing van een windpark wordt opgenomen. Wij constateren echter wel dat in alle recentelijk vergunde windparken door de provincie Zeeland een monitoringsverplichting is opgenomen. In dit geval is er ook sprake van nieuwe typen windturbines waar nog geen ervaring mee is opgedaan en waarvan geen of weinig gegevens uit de praktijk van bekend zijn.

Ad 2) De kosten van de monitoring bedraagt volgens u 10.000 per windturbine per jaar, waardoor de kosten voor de monitoring voor windpark C.RO Vlissingen jaarlijks op € 50.000 euro neerkomt. U geeft verder geen waardeoordeel. In het algemeen kan gesteld worden dat een windturbine bouwen ongeveer tussen de 1,5 miljoen en 3 miljoen euro kost. Als de windturbine staat moet hij ook nog onderhouden worden. Ook hier zijn kosten aan verbonden. Deze kosten zijn ongeveer 363.000 euro per jaar. Daarvoor moet een windmolen minimaal 15 jaar draaien om zichzelf (fabriceren, plaatsen, onderhouden en slopen) terug te verdienen². Tijdens de exploitatie van een windpark zijn er inkomsten in de vorm van de verkoop van stroom, groencertificaten (GVO's) en SDE-subsidie. Geconcludeerd kan worden dat de kosten van het monitoringsonderzoek niet in verhouding staan tot de kosten die men moet maken om een windturbine opgericht te krijgen of te onderhouden. De kosten verlengen hoogstens het terugverdienmodel. Aangezien de ontheffing wordt aangevraagd tot 2050 is met een levensduur van dertig jaar van een windturbine genoeg tijd hierin voorzien.

Ad 3) Volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling volgt uit het systeem van ontheffing verlening, zoals neergelegd in de Wet milieubeheer (thans: de Wabo) en de Awb, dat in beginsel op de aanvraag moet worden beslist zoals die is ingediend en bekendgemaakt. Bij toepassing van de uniforme openbare voorbereidings-procedure van de Awb is het na het ter inzage leggen van de aanvraag en het ontwerp van het besluit, behoudens uitzonderingen, niet meer geoorloofd de aanvraag nog te wijzigen en aan te vullen. Uitzonderingen zijn alleen toelaatbaar als vaststaat dat derden niet zijn benadeeld.

Ad 4) Indien sprake is van een bedrijfsovername of andere rechtsopvolgers dan kunt u een verzoek indienen om de ontheffing op naam te zetten van de rechtsopvolger, daarop wordt besloten (dit is een besluit waartegen bezwaar en beroep via Awb openstaat) waarna het nieuwe bedrijf de beschikking krijgt over de ontheffing.

Conclusie zienswijze

U sluit uw zienswijze af met het verzoek de monitoringsverplichting te schrappen. Zoals hierboven betoogd passen wij het besluit niet aan. De monitoringsverplichting blijft in het definitieve besluit gehandhaafd.

D. Conclusies

D1. Algemeen

Omdat er geen andere bevredigende oplossing bestaat, de activiteiten nodig zijn in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten, de activiteiten niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de in het ontwerpbesluit genoemde vogelsoorten, besluiten wij de gevraagde ontheffing onder oplegging van voorschriften (onderdeel 1) te verlenen.

D2. Overige wet- en regelgeving

Bij de beoordeling van onderhavige aanvraag zijn andere aspecten dan gerelateerd aan de Wet natuurbescherming, hoofdstuk 3 soorten en de daarbij behorende regelgeving niet betrokken. Mogelijk zijn er voor de werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft nog andere bepalingen van toepassing. Wij wijzen u erop dat het kan zijn dat voor het uitvoeren van werkzaamheden tevens een vergunning en/of ontheffing en/of meldingsplicht vereist kan zijn op grond van andere hoofdstukken van de Wet natuurbescherming.

² www.vastelastenbond.nl

Bijlage 1

Selectiemethodiek vogelslachtoffers in windparken t.b.v. ontheffing art. 3.1 lid 1 Wnb

Stap 1: Selectie van vogelsoorten die redelijkerwijs als aanvaringsslachtoffer in Nederland verwacht

mogen worden (stap voor het verwijderen van 'landelijke incidenten').

- 1a- Input Nederlandse avifauna (521 soorten, per 1 januari 2019)
- 1b – Selectie 218 soorten dwaalgasten die afgelopen 5 jaar gemiddeld ≤ 10 x /jaar in Nederland zijn waargenomen, zonder dat Nederland een onderdeel vormt van de functionele jaarcyclus fase. (hieronder valt bijvoorbeeld wel de sneeuwuil, maar niet de oehoe, omdat laatstgenoemde soort in Nederland jaarlijks tot broeden komt).
- 1 c - Selectie. 32 zeldzame soorten die afgelopen 5 jaar gemiddeld < 100 x / jaar in Nederland zijn waargenomen, waarvan het voorkomen zeer verspreid is en zonder dat Nederland een onderdeel vormt van de functionele jaarcyclus fase.

Resultaat is een landelijke groslijst van **271 soorten** die talrijk genoeg zijn om redelijkerwijs ergens in Nederland aanvaringsslachtoffer te kunnen worden en lokaal meer dan incidenteel (soorten 1a (521) minus soorten 1b (218) minus soorten 1c (32)).

Stap 2A: Selectie van vogelsoorten die redelijkerwijs als aanvaringsslachtoffer onder lokale vogels in het plangebied in de gebruiksfase van het windturbines verwacht mogen worden.

- 2A.a – Input Landelijke groslijst met 271 soorten (zie resultaat stap 1).
- 2A.b – Selectie wegstrepen van soorten die afgelopen 5 jaar niet of nauwelijks (gemiddeld ≤ 10 ex/jaar) in het plangebied aanwezig waren, omdat:
- * de soort geen sterke binding heeft met het habitatype(n) dat in het plangebied voorkomt (b.v. zeevogels die niet of zelden boven land aanwezig zijn), of;
 - * de soort landelijk (zeer) schaars en verspreid voorkomt en hooguit incidenteel in het plangebied.
- Aantallen aanvaringsslachtoffers voor soorten die in deze stap afvallen komen in zulke lage aantallen voor dat slachtoffers in het geplande windturbines niet voorzien zijn.
- 2A.c – Selectie wegstrepen van soorten die een duidelijke binding hebben met het plangebied maar waarvan de kans op aanvaring zeer klein is, omdat:
- *het vogels betreft die in de broedtijd sterk aan een specifiek habitat gebonden zijn en niet op risicovolle hoogte rondvliegen, of;
 - *het vogels betreft die buiten de broedtijd weinig risicovolle vliegbewegingen ten aanzien van windturbines hebben.
- Voor soorten die in deze stap worden weggestreept is de aanvaringskans dermate klein dat sterfte in het geplande windturbines niet voorzienbaar is.

Onder 24 **lokale vogelsoorten** worden gedurende de looptijd van het project een of meer slachtoffers voorzien in de gebruiksfase van Windpark C.RO Vlissingen-Oost. Voor deze soorten is de sterfte als gevolg van het project voorzienbaar en wordt aanbevolen om ontheffing van verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 lid 1 van de Wet natuurbescherming voor het project aan te vragen.

Stap 2B: Selectie van vogelsoorten waarvan aanvaringsslachtoffers onder vogels op seizoenstrek in de gebruiksfase van het windturbines in het plangebied voorzienbaar zijn.

2B.a – Input Landelijke groslijst met 271 soorten (zie resultaat stap 1).

2B.b Wegstrepen van soorten die afgelopen 5 jaar niet of slechts in kleine aantallen (gemiddeld < 1000 ex/jaar) op seizoenstrek over de desbetreffende regio gevlogen zijn, omdat:

- * het soorten zijn die überhaupt niet of nauwelijks (over Nederland) trekken, of;
- * het soorten zijn die hoofdzakelijk over andere delen van Nederland trekken

Soorten die in deze stap worden weggestreept trekken in zulke lage aantallen over de regio waarin het plangebied ligt dat slachtoffers in het geplande windturbines niet voorzienbaar zijn.

Resultaat is een lijst van **126 soorten** die redelijkerwijs gedurende de looptijd van het windturbines (25 jaar) aanvaringsslachtoffer in het plangebied verwacht mogen worden. Voor deze soorten is de sterfte als gevolg van het project voorzienbaar en wordt aanbevolen om ontheffing van verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 lid 1 van de Wet natuurbescherming voor het project aan te vragen (soorten 2a minus soorten 2b minus soorten 2c minus soorten 2d)

Bijlage 2 sterfte vogels op seizoenstrek

Tabel 3 Voorziene sterfte onder vogels op seizoenstrek (aantal exemplaren per jaar) in de gebruiksfase van Windturbines C.RD

Soort	Variant	Additionele sterfte (per jaar)	Populatie- grootte (in ex.)	Adult e sterfte	Jaarlijkse natuurlijke sterfte	1%- mortaliteits- norm
Rotgans	beide	<1	200.000	0.10	20.000	200
Brandgans	beide	<1	770.000	0.09	69.300	693
Grote Canadese Gans	beide	<1	52.100	0.28	14.380	144
Grauwe Gans	beide	<1	610.000	0.17	103.700	1.037
Toendrarietgans	beide	<1	160.000	0.17	27.360	274
Kleine Rietgans	beide	<1	63.000	0.17	10.773	108
Kolgans	beide	<1	1.200.000	0.28	331.200	3.312
Eider	beide	<1	976.000	0.18	175.680	1.757
Grote Zee-eend	beide	<1	450.000	0.16	72.000	720
Zwarte Zee-eend	beide	<1	550.000	0.22	119.350	1.194
Middelste Zaagbek	beide	<1	170.000	0.18	30.600	306
Bergeend	beide	<1	300.000	0.11	34.200	342
Topper	beide	<1	310.000	0.52	161.200	1.612
Slobeend	beide	<1	40.000	0.42	16.800	168
Smient	beide	<1	1.500.000	0.47	705.000	7.050
Wilde Eend	beide	<1	4.500.000	0.37	1.678.500	16.785
Pijlstaart	beide	<1	60.000	0.34	20.220	202
Wintertaling	beide	<1	500.000	0.47	235.000	2.350
Fuut	beide	<1	290.000	0.25	72.500	725
Houtduif	beide	<1	1.000.000	0.39	393.000	3.930
Gierzwaluw	beide	<1	1.000.000	0.19	192.000	1.920
Koekoek	beide	<1	1.000.000	0.33	325.000	3.250
Waterral	beide	<1	100.000	0.50	50.000	500
Waterhoen	beide	<1	2.700.000	0.38	1.017.900	10.179
Meerkoet	beide	<1	1.750.000	0.30	523.250	5.233
Roodkeelduiker	beide	<1	150.000	0.16	24.000	240
Blauwe Reiger	beide	<1	263.000	0.27	70.484	705
Lepelaar	beide	<1	11.300	0.17	1.921	19
Jan-van-gent	beide	<1	500.000	0.08	40.500	405
Aalscholver	beide	<1	120.000	0.12	14.400	144
Scholekster	beide	<1	820.000	0.12	98.400	984
Kluut	beide	<1	73.000	0.22	16.060	161
Zilverplevier	beide	<1	250.000	0.14	35.000	350
Goudplevier	beide	<1	500.000	0.27	135.000	1.350
Bontbekplevier	beide	<1	73.000	0.23	16.644	166
Kievt	beide	<1	5.500.000	0.30	1.622.500	16.225
Regenwulp	beide	<1	190.000	0.11	20.900	209
Wulp	beide	<1	700.000	0.26	184.800	1.848
Grutto	beide	<1	160.000	0.06	9.600	96
Rosse Grutto	beide	<1	120.000	0.29	34.200	342
Steenloper	beide	<1	100.000	0.14	14.000	140
Kanoet	beide	<1	450.000	0.16	71.550	716
Kemphaan	beide	<1	1.000.000	0.48	476.000	4.760
Drieteenstrandloper	beide	<1	120.000	0.17	20.400	204
Bonte Strandloper	beide	<1	1.330.000	0.26	345.800	3.458
Oeverloper	beide	<1	1.500.000	0.16	234.000	2.340
Keep	beide	<1	1.000.000	0.41	411.000	4.110
Vink	beide	<1	1.000.000	0.41	411.000	4.110
Groenling	beide	<1	1.000.000	0.56	557.000	5.570
Kneu	beide	<1	1.000.000	0.63	629.000	6.290
Grote Barmstij	beide	<1	1.000.000	0.58	575.000	5.750
Kruisbek	beide	<1	1.000.000	0.54	537.000	5.370
Putter	beide	<1	1.000.000	0.63	629.000	6.290
Sijs	beide	<1	1.000.000	0.54	539.000	5.390
Sneeuwgor	beide	<1	100.000	0.37	37.000	370
Rietgor	beide	<1	1.000.000	0.46	458.000	4.580

Witgat	beide	<1	1.000.000	0,16	156.000	1.560
Zwarte Rutter	beide	<1	60.000	0,26	15.600	156
Groenpootruiter	beide	<1	190.000	0,26	49.400	494
Tureluur	beide	<1	200.000	0,26	52.000	520
Houtsnip	beide	<1	10.000.000	0,39	3.900.000	39.000
Watersnip	beide	<1	2.500.000	0,39	975.000	9.750
Orfelemeeuw	beide	<1	6.600.000	0,12	778.800	7.788
Kokmeeuw	beide	<1	3.700.000	0,10	370.000	3.700
Dwergmeeuw	beide	<1	72.000	0,10	7.200	72
Zwartkopmeeuw	beide	<1	50.000	0,16	8.000	80
Stormmeeuw	beide	<1	1.200.000	0,14	168.000	1.680
Kleine Mantelmeeuw	beide	<1	325.000	0,09	28.275	283
Zilvermeeuw	beide	<1	1.300.000	0,12	156.000	1.560
Grote Mantelmeeuw	beide	<1	330.000	0,07	23.100	231
Zwarte Stern	beide	<1	500.000	0,15	75.500	755
Visdief	beide	<1	640.000	0,10	64.000	640
Noordse Stern	beide	<1	1.000.000	0,10	100.000	1.000
Grote Stern	beide	<1	166.000	0,10	16.932	169
Brune Klekendief	beide	<1	100.000	0,26	26.000	260
Sperwer	beide	<1	500.000	0,31	155.000	1.550
Torenvalk	beide	<1	100.000	0,31	31.000	310
Kauw	beide	<1	1.000.000	0,31	306.000	3.060
Zwarte Kraai	beide	<1	1.000.000	0,48	480.000	4.800
Goudhaan	beide	<1	1.000.000	0,85	851.000	8.510
Vuurgoudhaan	beide	<1	1.000.000	0,85	851.000	8.510
Pimpelmees	beide	<1	1.000.000	0,47	468.000	4.680
Koolmees	beide	<1	1.000.000	0,46	458.000	4.580
Boommeeuw	beide	<1	500.000	0,40	200.000	2.000
Veldmeeuw	beide	<1	1.000.000	0,49	487.000	4.870
Oeverzwaluw	beide	<1	1.000.000	0,70	700.000	7.000
Boerenzwaluw	beide	<1	1.000.000	0,63	626.000	6.260
Huiszwaluw	beide	<1	1.000.000	0,59	590.000	5.900
Tijftaf	beide	<1	1.000.000	0,69	694.000	6.940
Fitis	beide	<1	1.000.000	0,54	540.000	5.400
Zwartkop	beide	<1	1.000.000	0,56	564.000	5.640
Tuifluter	beide	<1	1.000.000	0,50	500.000	5.000
Braamsluiper	beide	<1	1.000.000	0,67	671.000	6.710
Grasmus	beide	<1	1.000.000	0,61	609.000	6.090
Sprinkhaanzanger	beide	<1	1.000.000	0,53	530.000	5.300
Spotvogel	beide	<1	1.000.000	0,50	500.000	5.000
Bosrietzanger	beide	<1	1.000.000	0,53	530.000	5.300
Kleine Kerkdief	beide	<1	1.000.000	0,53	530.000	5.300
Rietzanger	beide	<1	1.000.000	0,78	776.000	7.760
Winterkoning	beide	<1	1.000.000	0,68	681.000	6.810
Spreeuw	beide	<1	1.000.000	0,31	313.000	3.130
Beltijster	beide	<1	100.000	0,58	58.000	580
Merel	beide	<1	1.000.000	0,35	350.000	3.500
Kramsvogel	beide	<1	1.000.000	0,59	590.000	5.900
Zanglijster	beide	<1	1.000.000	0,44	437.000	4.370
Kopvlieg	beide	<1	1.000.000	0,57	570.000	5.700
Grote Lijster	beide	<1	1.000.000	0,38	379.000	3.790
Grauwe Vliegenvanger	beide	<1	1.000.000	0,51	507.000	5.070
Roodborst	beide	<1	1.000.000	0,58	581.000	5.810
Nachtegaal	beide	<1	1.000.000	0,54	537.000	5.370
Blauwborst	beide	<1	1.000.000	0,34	340.000	3.400
Bonte Vliegenvanger	beide	<1	1.000.000	0,53	530.000	5.300
Gekraagde Roodstaart	beide	<1	1.000.000	0,62	620.000	6.200
Paapje	beide	<1	1.000.000	0,53	530.000	5.300
Roodborsttapuit	beide	<1	1.000.000	0,68	681.000	6.810
Tapuit	beide	<1	1.000.000	0,54	540.000	5.400
Heggenmus	beide	<1	1.000.000	0,53	527.000	5.270
Ringmus	beide	<1	1.000.000	0,57	567.000	5.670
Gele Kwikstaart	beide	<1	1.000.000	0,47	467.000	4.670
Noordse Kwikstaart	beide	<1	500.000	0,47	233.500	2.335
Grote Gele Kwikstaart	beide	<1	100.000	0,47	46.700	467
Witte Kwikstaart	beide	<1	1.000.000	0,52	515.000	5.150
Boompleper	beide	<1	1.000.000	0,58	580.000	5.800
Graspleper	beide	<1	1.000.000	0,46	457.000	4.570
Oeverpleper	beide	<1	100.000	0,46	45.700	457
Waterpleper	beide	<1	100.000	0,46	45.700	457